

รายการอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

กมลชัย รัตนสากวรงค์. พื้นฐานความรู้ทั่วไป หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2537.

จรัญ โฆษณานันท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย : เส้นขนานจาก 2475 ถึงปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, 2528.

_____. นิติปรัชญา. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2532.

_____. นิติปรัชญาภาคสอง : ปรัชญากฎหมายไทย. กรุงเทพฯ:บริษัทประชาชน จำกัด, 2536.

จ้ง จ้ากส์ รุสโซ. สัญญาประชาคม. (แปลและเรียบเรียงโดย จินดา จินตมเสวี) กรุงเทพฯ:ศิริพรการพิมพ์, 2522.

เฉลิมเกียรติ มิวานวล. ความคิดทางการเมืองของทหารไทย 2519-2536. กรุงเทพฯ:นำอักษรการพิมพ์, 2535.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. การเมืองระบบพหุชนูปถัมภ์แบบเผด็จการ. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

นายทนต์. เมืองหลังยึดทรัพย์จอมพล. กรุงเทพฯ:วัชรินทร์การพิมพ์, 2521.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายกับทางเลือกของสังคมไทย. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2537.

_____. กฎหมายมหาชน : วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2536.

_____. กฎหมายมหาชน : การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน และพัฒนาการกฎหมายมหาชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2537.

_____. กฎหมายมหาชน : ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2538.

_____. กฎหมายกับสถาบันการเมือง เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1-7. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ:บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2528.

_____. ระบบการควบคุมฝ่ายปกครองในประเทศอังกฤษ. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2537.

บุญศรี มีวงศ์ฤโษะ. คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ : รัฐธรรมนูญเยอรมัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2535.

- ประสิทธิ์ ดำรงชัย. การปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2536.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. นิติปรัชญา. กรุงเทพฯ:มิตรนราการพิมพ์, 2531.
- _____ ประชาธิปไตยกับชนชั้นกลาง. กรุงเทพฯ:บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, 2536.
- ปรีดี พนมยงค์. ประชุมกฎหมายมหาชนและเอกชน. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- _____ รวบรวมข้อเขียนของปรีดี พนมยงค์ ใน ปรีดี พนมยงค์ กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคิต พิริยะรังสรรค์. คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ:179 การพิมพ์, 2537.
- พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย. รัฐธรรมนูญและการปกครอง. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- _____ หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง. กรุงเทพฯ:บริษัทประชาชน จำกัด, 2529.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. รัฐธรรมนูญและการปกครองของอิตาลี. กรุงเทพฯ:มิตรนราการพิมพ์, 2529.
- _____ สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับระบอบการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515.
- โกคิน พลกุล. ปัญหาและข้อคิดบางเรื่องในรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2530.
- _____ เอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.
- มณฑลสิริเออ. เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย. (แปลโดย วิภาวรรณ ชูยานนท์) กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วิชา มหาคุณ. ศาสนาธรรมและการพิพากษาคดี. กรุงเทพฯ:บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, 2536.
- วรวจน์ วิศุทธิ์พิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:วิญญูชน, 2538.
- วิทยา ตันตสุทธิ. การยึดทรัพย์สินนักการเมืองไทย. กรุงเทพฯ:บริษัทสยามบรรณ จำกัด, 2536.
- วิชฌุ เครื่องาม. กฎหมายกับสภาพบังคับ เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1-7. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ:บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2528.
- _____ กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2530.
- _____ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ:นำอักษรการพิมพ์, 2520.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. ตุลาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:นิติธรรม, 2536.
- สมยศ เชื้อไทย. คู่มือศึกษากฎหมาย วิชากฎหมายแพ่ง : พลิกหัวไป. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2534.

- สมัยศ เชื้อไทย. คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2535.
- สำนักข่าวสารอเมริกัน. การปกครองของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ, 2537.
- สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สุธี อากาศฤกษ์. จุดไฟให้ชีวิต. กรุงเทพฯ:สุทรไพศาล, 2537.
- เสน่ห์ จามริก. การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:เจริญวิทย์การพิมพ์, 2529.
- _____. รัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และ 60 ปี ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ:
พิมพ์จุลา, 2535.
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2511. พระนคร:โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2511.
- _____. คำอธิบายธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2515. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แสงสุทธิ
การพิมพ์, 2516.
- _____. คำอธิบายรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ:เจริญวิทย์การพิมพ์, 2520.
- _____. หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ:วิญญูชน, 2538.
- อมร รัชศาสตร์. ประชาธิปไตยยุคหลังภัย. กรุงเทพฯ:ธรรมนิติ, 2537.
- เอ็ม เจ ฮาร์มอน. ความคิดทางการเมืองจากแปลโตถึงปัจจุบัน (แปลโดย เสน่ห์ จามริก) กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

บทความภาษาไทย

- จำปี ไสตดิพันธ์. "คณะกรรมการสูงสุดทางตุลาการของอิตาลี" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 22, กันยายน 2535.
- จำปี หยกอุบล. "ศาลรัฐธรรมนูญของอิตาลี" รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี
ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- จิตติ เจริญดำ. "กรุมาสมบัติแตกไม่ต้องให้ตุลาการรัฐธรรมนูญชี้ขาด" **อัยการ**. ปีที่ 16, พฤษภาคม 2536.
- จรัญ ภัคดิธนากุล. "ศาลกับความเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ" **อุทพาส**. ปีที่ 27, มกราคม-
กุมภาพันธ์ 2523. และปีที่ 27, มีนาคม-เมษายน 2523.
- จิรนิติ หะวานนท์. "การตรวจสอบการกระทำทางปกครองโดยศาลยุติธรรม" **บทบัณฑิต** เล่มที่ 42,
ตอน 3, 2529.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศักดิ์. "การแบ่งแยกอำนาจกับการตีความรัฐธรรมนูญ" **กฎหมายปกครอง**. เล่ม 1,
ตอน 2, สิงหาคม 2525.
- _____. "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ : บทวิเคราะห์" รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี
ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- _____. "คำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคดียึดทรัพย์นักการเมือง" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.

- ณรงค์ วิทย์ไพศาล. "ทฤษฎีกฎหมายว่าด้วยการปฏิวัติ" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- นิติศาสตร์ไพศาลย์, พระยา. "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา" **บทบัญญัติ**. เล่มที่ 27, ตอน 1, 2513.
- นิพนธ์ โลหะกุลวิช. "ถอดความการเสวนาทางวิชาการเกี่ยวกับข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- นิยม ตีตุทานนท์. "ยังฟ้องนักการเมืองร้ายผิดปกติได้" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- न्हันวัฒน์ บรมานนท์. "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของประเทศไทย" **กฎหมาย**. ปีที่ 12, ตุลาคม 2531.
- บัญญัติ สุชีวะ. "ผู้พิพากษา : ผู้บัญญัติกฎหมายหรือผู้ตีความ" **คุณภาพ**. ปีที่ 27, กันยายน-ตุลาคม 2523.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. "การใช้และการตีความรัฐธรรมนูญ" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 19, มีนาคม 2532.
- _____. "ขอบเขต อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ของเยอรมัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- _____. "หลักแห่งความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในเยอรมัน" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 22, กันยายน 2535.
- _____. "อำนาจการพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ประกาศใช้ ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- บรรศักดิ์ อุวรรณโณ. "ปัญหาการตีความรัฐธรรมนูญ และทฤษฎีความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 14, กันยายน 2527.
- _____. "รัฐธรรมนูญไทย : วิเคราะห์โครงสร้าง และกลไก" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- ปรีชาต ไซตียะ. "วิกฤตการณ์เมืองไทยในปัจจุบัน" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์**. ปีที่ 16, กรกฎาคม-ธันวาคม 2535.
- ประกอบ หุตะสิงห์. "อำนาจตุลาการ" **นิติศาสตร์**. เล่มที่ 1, ตอน 1, กรกฎาคม 2512.
- บริดี เกษมทรัพย์. "ระบบ ก.ต. และความเป็นอิสระของตุลาการ" **นิติศาสตร์**. ปีที่ 22, กันยายน 2535.
- พนัส ทศนียนนท์. "ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ" **อักษร**. ปีที่ 3, มีนาคม 2523 ถึงปีที่ 3 พฤศจิกายน 2523.
- พิพัฒน์ จักวางกูร. "กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ" **หมายความ**. ฉบับพิเศษ วันหมายความ, กุมภาพันธ์ 2509.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญในประเทศไทยและในบางประเทศ" **รัฐศาสตร์**. ปีที่ 26, กันยายน 2521.
- โกดิน พลกุล. "แนวทางในการจัดทำรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

- ยงเกียรติ อติเศรษฐกุล. "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ" กฎหมาย ปีที่ 9, กุมภาพันธ์ 2528.
- รองพล เจริญพันธ์. "รูปแบบทางคณิตศาสตร์ เรื่องอำนาจอธิปไตยและสัญญาประชาคม ของโฮมัส ฮอบบส์" นิติศาสตร์ ปีที่ 9, มิถุนายน-สิงหาคม 2520.
- วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. "การพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติ โดยองค์การตุลาการ" นิติศาสตร์ ปีที่ 10, 2522.
- _____. "การควบคุมการใช้ดุลพินิจทางปกครองโดยองค์การตุลาการ" 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ รวบรวมความในโอกาสเกษียณอายุราชการ. กรุงเทพฯ:พี.เค.พรินติ้งเฮ้าส์, 2531.
- วิจิตรา วิเชียรชม. "การควบคุมกฎหมายให้ขัดรัฐธรรมนูญ" รวบรวมความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- วิชา มหาคุณ. "การตรวจสอบในทางตุลาการ : ศึกษาจากกรณีประกาศ รสช. ฉบับที่ 26" นิติศาสตร์ ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- วิชัย ตันติกุลานนท์. "อำนาจศาลและอำนาจฝ่ายบริหาร" กฎหมาย ปีที่ 10, กรกฎาคม-พฤศจิกายน 2529.
- วิบูลย์ กัมมารนุตร. "จารีตประเพณีในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ" นิติศาสตร์ ปีที่ 19, มีนาคม 2532.
- วิษณุ เครืองาม. "ปรัชญากฎหมายฝ่ายบ้านเมือง" บทสันติคดี เล่มที่ 34, ตอน 3, 2520.
- _____. "ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกา ดำรงตนเป็นอิสระได้อย่างไร" บทสันติคดี เล่มที่ 31, ตอน 2, มิถุนายน 2517.
- วิษณุ วัลบุญ. "ถอดความการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536 : กรณียึดทรัพย์นักการเมือง โดยประกาศ รสช. ฉบับที่ 26" นิติศาสตร์ ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- _____. "เหตุผลในคำวินิจฉัย" นิติศาสตร์ ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. "องค์ประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในประเทศไทย" รวบรวมความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- สมภาพ โหตระกิตย์. "การควบคุมกฎหมายที่ขัดรัฐธรรมนูญ" นิติศาสตร์ เล่มที่ 2, มิถุนายน 2513.
- สมยศ เชื้อไทย. "ทฤษฎีกฎหมายสามชั้นของ ดร.ปรีดี" 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ รวบรวมความในโอกาสเกษียณอายุราชการ. กรุงเทพฯ:พี.เค.พรินติ้งเฮ้าส์, 2531.
- _____. "นิติสังคมรัฐ : รัฐที่คำนึงถึงความเป็นธรรม" วารสารพี 26 งามคำแหง, จุฬา, ธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์ จัตุจักร, 2526.
- _____. วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. "แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย" นิติศาสตร์ ปีที่ 14, กันยายน 2527.
- สถิตย์ เล็งไธสง. "อำนาจศาลในการถ่วงดุล" นิติศาสตร์ เล่มที่ 4, ธันวาคม 2515.
- สุตา วิชรวัฒนากุล. "ระบบศาลยุติธรรมของประเทศไทย" นิติศาสตร์ ปีที่ 17, กันยายน 2530.

- สุนทร มณีสวัสดิ์. "มาตรา 27 : อำนาจพิเศษของฝ่ายบริหาร" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- สุรพล นิตไกรพจน์. "ปัญหาความชอบธรรมทางกฎหมายของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน"
นิติศาสตร์, ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. "ตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส กับการควบคุมกฎหมายอาญาไม่ให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- สุนัญ วุฒิวงศ์. "อำนาจตุลาการภายใต้รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา" **บทปกิตติย**, ฉบับที่ 37, ตอน 4, 2523.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. "ความขัดแย้งในช่วงรัฐบาลชาติชาย : ข้อสังเกตบางประการ" **สมุดสังคมศาสตร์**, ปีที่ 12, มกราคม-กรกฎาคม 2534.
- อดุล วิเชียรเจริญ. "รอยต่างในทฤษฎีรัฐชาติของไทย" **รัฐศาสตร์**, ปีที่ 39, มิถุนายน 2534.
- อนันต์ จันทรโอภากร. "Judicial Review ของศาลสหรัฐอเมริกา" **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- อภิสิทธิ์ พรหมสวัสดิ์. "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา" **นิติศาสตร์**, ปีที่ 22, กันยายน 2535.
- อมร จันทรสมบูรณ์. "บทวิจารณ์คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ(กรณีพระราชกำหนดนิรโทษกรรมฯ ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม (ทมิฬ) พ.ศ.2535)" **รัฐสาร**, ฉบับพิเศษ, วันพุธที่ 7 สิงหาคม 2536.
- _____. "บันทึกความเห็นทางวิชาการ คำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 913/2536 ลงวันที่ 26 มีนาคม 2536 (กรณียึดทรัพย์สินนักการเมือง)" เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ 59 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (กรณีกฎหมายนิรโทษกรรม) และคำวินิจฉัยของศาลฎีกา (กรณีกฎหมายยึดทรัพย์สินนักการเมือง) ในวันที่ 28 มิถุนายน 2536 ณ ห้องประชุมชั้น 4 ดึกเอนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดโดย ภาควิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. "พระราชกำหนดนิรโทษกรรมฯ กับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ" **รัฐสาร**, ฉบับพิเศษ, วันพุธที่ 7 สิงหาคม 2536.
- _____. "ศาลรัฐธรรมนูญ" **กฎหมายปกครอง**, เล่มที่ 12, ตอน 3, ธันวาคม 2536.
- อมร รัชชาติย์. "การยึดทรัพย์สินนักการเมือง จากทัศนะทางการเมืองและรัฐศาสตร์" **นิติศาสตร์**, ปีที่ 23, มิถุนายน 2536.

บทความสื่อมวลชน

- "กาดต้นออกนิรโทษกรรมภาณี" **สยามโพสต์**. (8 สิงหาคม 2538) หน้า 26.
- "กฤษมบัติ 2,000 ล้าน แดก นักการเมืองยัมร่า-รชช. ชิม ความชอบธรรม "ปฏิวัติ" มลาย" **มติชนสุดสัปดาห์**.
ปีที่ 13, (2 เมษายน 2536) หน้า 14-15.
- "เกมยึดทรัพย์ ระหว่างรัฐบาลชวน กับ 10 นักการเมือง เกมของนักกฎหมาย" **มติชนสุดสัปดาห์**. ปีที่ 13,
(16 กรกฎาคม 2536) หน้า 16.
- "กรม. ยึดทรัพย์ไวยข่าวกนิรโทษภาณี" **สยามโพสต์**. (9 สิงหาคม 2538) หน้า 1, 16.
- "คืนทรัพย์ "มนตรี" นิวเคลียร์ถล่ม "ตั้งตั้ง" ดร.อาทิตย์ ผันค้ำง" **มติชนสุดสัปดาห์**. ปีที่ 13, (23 กรกฎาคม
2536) หน้า 10-11.
- "คืนทรัพย์ รัฐบาล "ลอยตัว" กิจสังคม เจ็บลึก" **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. ปีที่ 40, (1-7 สิงหาคม 2536)
หน้า 10.
- "คืนทรัพย์สิน : งานนี้ข้าที่เหลิม" **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. ปีที่ 40, (11-17 กรกฎาคม 2536) หน้า 37.
- "คำวินิจฉัยของคณะตุลาการ ศาลฎีกา ชี้ขาดเพิกถอนคำสั่ง "ยึดทรัพย์" ของ คตส." **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**.
ปีที่ 39, (4-10 เมษายน 2536) หน้า 6-10.
- "ดำเนินตุลาการรัฐธรรมนูญตีความ "ยึดทรัพย์" ข้า" **มติชน**. (5 เมษายน 2536) หน้า 1, 28.
- "จับตา 10 นักการเมืองฉาว เติงเกมทวงสมบัติ 2 พันล้าน" **ดอกเบ็ญจรงค์**. (12 สิงหาคม 2538) หน้า 2.
- "แซ่ซ้องคำสั่งยึดทรัพย์ โฆฆะ" **สยามรัฐ**. (19 เมษายน 2536) หน้า 3.
- "นิรโทษกรรมภาณี นักการเมืองถูกยึดทรัพย์ ทำได้แต่...." **มติชน**. (9 สิงหาคม 2538) หน้า 6.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. "คำพิพากษา" **มติชน**. (3 เมษายน 2536) หน้า 8.
- นิยม ดิคุตานนท์. "คืนทรัพย์ให้ 10 นักการเมืองเสีย คดีอาญาขังฟ้องได้ (ถ้ามีหลักฐาน)" **มติชน**.
(17 เมษายน 2536) หน้า 10.
- _____. "เมื่อประกาศ รชช. ฉบับที่ 26 ลินชีพ" **มติชน**. (3 เมษายน 2536) หน้า 10.
- "มรสมการเมืองระอุ คืนทรัพย์ ยึดง่าย-คืนยาก ตรวจภาณีย้อนหลัง ยื่นง่าย-ทำยาก"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ปีที่ 40, (11-17 กรกฎาคม 2536) หน้า 7-9.
- "มองกรณี "ทรัพย์สิน" ของ 10 นักการเมืองในมุมมองการเล่นเกม โดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ"
มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 13, (16 กรกฎาคม 2536) หน้า 8.
- "ว่าด้วยเรื่องยึดทรัพย์" **มติชนสุดสัปดาห์**. ปีที่ 13, (28 พฤษภาคม 2536) หน้า 21.
- "วัฒนา หลุดคดียึดทรัพย์ "เต้" วัป รชช. ผิดพลาด" **มติชน**. (2 เมษายน 2536) หน้า 1, 29.
- "ศาลแพ่งพิพากษาคืนทรัพย์ "วิญญา" 38 ล้าน พร้อมดอกเบ็ญ" **มติชน**. (11 กันยายน 2536) หน้า 1, 28.
- "ศาลยกฟ้องยึดทรัพย์หมด หัวหน้านักการเมืองใหญ่เรือ" **มติชน**. (6 กรกฎาคม 2538) หน้า 17.
- "สรรพากรตามล่า "4 ว่าที่ รต. ใหม่" ตัดภาณียึดทรัพย์" **กรุงเทพธุรกิจ**. (6 กรกฎาคม 2538) หน้า 2.

"สาวต่อคดี "ยึดทรัพย์" สอบภาษีเจ้าของเซ็ด" **ประชาชาติธุรกิจ**. (27-30 มิถุนายน 2536) หน้า 1, 17.
 สิทธิ จิรโรจน์, พล.อ. "ความในใจเกี่ยวกับคดีการตรวจสอบทรัพย์สิน" **มติชนสุดสัปดาห์**. ปีที่ 13,
 (16 เมษายน 2536) หน้า 17-18.

"สุขุมพันธ์ ให้ดำเนินคดีกับนักการเมืองโดนยึดทรัพย์" **สยามรัฐ**. (1 เมษายน 2536) หน้า 3.

"สุรเกียรติ์ ปฏิเสธสั้นไม่รับคดียึดทรัพย์" **สื่อธุรกิจ**. (8 สิงหาคม 2538) หน้า 1.

"10 นักการเมืองที่ติดบ่วงยึดทรัพย์" **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. ปีที่ 39, (4-10 เมษายน 2536) หน้า 8-9.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยอื่น ๆ

กนิษฐา เชี่ยววิทย์. การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ตราขึ้น โดยองค์การ
 นิติบัญญัติ โดยองค์การตุลาการ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์, 2533.

คุณวุฒิ ตันตระกูล. บทวิเคราะห์คำวินิจฉัยตุลาการรัฐธรรมนูญที่ ค. 1/2513. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

เทพปกรณ์ เดชา. การตีความรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
 นิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

วิจิตรา พุ่งลัดดา. ระบบการควบคุมมิให้กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
 นิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

อภิรดี โพธิ์พร้อม. ศาลยุติธรรม : การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ. รายงานส่วนบุคคล สถาบัน
 พัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม, 2537.

หนังสือภาษาอังกฤษ

ABRAHAM, HENRY J. **The judiciary : The Supreme Court in the Governmental Process.**
 Massachusetts:Allyn and Bacon, 1987.

ADAMS, JOHN CLARKE and BARILE, PAOLO. **The Government or Republican Italy.**
 Boston:Houghton Mifflin Company. 1966.

BAKER, J. H. **An Introduction to English Legal History.** London:Butterworth &
 Co(publishers), 1990.

BALL, HOWARD. **Courts and Politics : The Federal Judicial System.** New Jersey:Prentice
 Hall, Englewood Cliffs. 1980.

BAUM, LAWRENCE. **The Supreme Court.** Washington D.C.:Congressional Quarterly,
 1989.

- BHUINYA, NIRANJAN. **Parliamentary Democracy in Japan**. New Delhi-5:Associated Publishing House. 1971.
- CAPPELLETTI, MAURO and COHEN, WILLIAM. **Comparative Constitutional Law**. New York:The Bobbs-Merrill Company, 1979.
- CONRADT, DAVID P. **The German Polity**. New York:Longman, 1982.
- CIRWIN, EDWARD S. **American Constitutional History**. New York:Harper & Row. 1964.
- COTTERELL, ROGER. **The Politics of Jurisprudence**. London:Butterworth & Co (publishers) 1989.
- EIDELBERG, PAUL. **The Philosophy of the American Constitution**. New York:The Free Press. 1968.
- EMERY, C. T. and SMYTHE, B. **Judicial Review**. London:Sweet & Maxwell, 1986.
- EVANS, J. M. **Judicial Review of Administrative Action**. London:Stevens & Sons, 1980.
- FRIEDRICH, CARL J. **Constitutional Government and Democracy**. Boston:Ginn and Compay Founded. 1960.
- GALLIGAN, D. J. **Discretionary Powers**. Oxford:Clarendon Press. 1990.
- GEORGE, ROBERT P. **Natural Law Theory**. Oxford:Clarendon Press. 1992.
- HAYEK, F. A. **The Constitution of Liberty**. Chicago:The University of Chicago Press. 1960.
- JENNINGS, IVOR, SIR. **The Law and the Constitution**. London:Hodder and Stoughton, 1959.
- LEGOMSKY, STEPHEN H. **Immigration and the Judiciary**. Oxford:Clarendon Press. 1987.
- MARSHALL, GEOFFREY. **Constitutional Conventions**. Oxford:Clarendon Press. 1984.
- MARSHALL, THOMAS R. **Public Opinion and The Supreme Court**. Boston:Unwin Hyman, 1989.
- McAUSLAN, PATRICK and McEIDOWNEY, JOHN F. **Law, Legitimacy and the Constitution**. London:Sweet & Maxwell, 1985.
- MUNRO, COLIN R. **Studies in Constitutional Law**. London:Butterworth & Co (publishers), 1987.
- POLLARD, DAVID and HUGHES, DAVID. **Constitutional and Administrative Law : Text & Materials**. London:Butterworth & Co (publishers), 1990.
- PRITCHETT, C. HERMAN. **The American Constitutional System**. California:McGraw-Hall, 1987.

SHAPIRO, MATIN and HOBBS, DOUGLAS S. **The Politics of Constitutional Law.**

Cambridge Mass:Winthrop Publisher. 1974.

STRONG, C. F. **Modern Political Constitutions.** London:Sidgwick & Jackson, 1965.

TANAKA, HIDEO. **The Japanese Legal System.** Tokyo:University of Tokyo Press. 1984.

WHITE, G. EDWARD. **The American Judicial Tradition.** New York:Oxford University Press.
1976.

บทความภาษาอังกฤษ

ALGLER, RALPH W. "Legislation in vague of General Terms". **Michigan Law Review.**

Val.21, No.8, (June 1923), pp.831-851.

ANONYMOUS. "Advisory Opinions on The Constitutionality of Statutes". **Harvard Law**

Review Vol.69, (1956), pp.1302-1313.

BEARDSLEY, JAMEA E. "The Constitutional Council and Constitutional Liberties in France"

American Journal of Comparative Law. Vol.20, No.3, (summer 1972), pp.431-451.

BRINKMANN, GIBBERT. "The West German Federal Constitutional Court : Political Control

Through Judges". **Public Law.** (spring 1981), pp.325-345.

CAPPELLETTI, MAURO and ADAMS, JOHN CLARKE. "Judicial Review of Legislation :

European Antecedents and adaptations". **Harvard Law Review.** Vol.79, (1966),
pp.1207-1224.

DAVIS, MICHAEL H. "The Law/Politics Distinction, The French Conseil Constitutionnel,

and The U.S. Supreme Court". **The American Journal of Comparative Law.**

Vol.34, (1986), pp.45-92.

DIETZE, GOTTFRIED. "Judicial Review in Europe". **Michigan Law Review.** Vol.55, (1987),

pp.539-566.

GECK, WILHELM KARL. "Judicial Review of Statutes : A Comparative Survey of Present

Institutions and Practices". **Cornell Law Quarterly.** Vol.51, (1966) pp.250-304

GUNTHER, GERALD. "The Subtle Vices of The "Passive Virtues" - A Comment on Principle
and Expediency in Judicial Review". **Columbia Law Review.** Vol.64, No.1, (January

1964), pp.1-25.

HAHN, HUGO J. "Trends in Jurisprudence of The German Federal Constitutional Court".

American Comparative Law Journal. Vol.16, No.4, (1968), pp.564-579.

- JUENGER, FRIEDRICH K. "The German Constitutional Court and The Conflict of Laws". **American Journal of Comparative Law**. Vol.20, No.2, (Spring 1972), pp.290-298.
- McWHINNEY, EDWARD. "Judicial Restraint and The West German Constitutional Court". **Harvard Law Review**. Vol.75, No.1, (November 1961), pp.5-38.
- MORTON, F. L. "Judicial Review in France : A Comparative Analysis". **The American Journal of Comparative Law**. Vol.36, (1988), pp.89-110.
- OJWANG, J. B. "Legislative Control of Executive Power in English and French-Speaking Africa : A Comparative Perspective". **Public Law**. (Winter 1981), pp.511-544.
- PLUCKNETT, THEODORE F. T. "Bonham 's Case and Judicial Review". **Harvard Law Review**. Vol.40, (1926), pp.30-70.
- SHATTUCK, CHARLES E. "The True Meaning of The Term "Liberty" in Those Clauses in The Federal and State Constitutions which Protect "Life, Liberty, and Property". **Harvard Law Review**. Vol.4, (1891), pp.365-392.
- VROOM, CYNTHIA. "Constitutional Protection of Individual Liberties in France : The Consell Constitutionnel Since 1971". **Tulane Law Review**. Vol.63, No.2, (December 1988), pp.265-334.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.
คำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ ๔๑๓/๒๕๓๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๔๑๓/๒๕๓๖

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๖ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖

ความแพ่ง

นายเสนาะ เทียนทอง

ผู้ร้อง

ระหว่าง

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้คัดค้าน

เรื่อง ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖

ผู้ร้องยื่นคำร้องใจความว่า ผู้ร้องเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๑ ในรัฐบาลซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ได้มีคณะบุคคลคณะหนึ่งเรียกตนเองว่า "คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ" (รสช.) ได้เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาล ต่อมาในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ รสช. ได้ออกประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายไออินเทอร์เน็ต แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (คตส.) ขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยบุคคลรวม ๗ คน ภายหลังแต่งตั้งเพิ่มอีก ๒ คนรวมเป็น ๙ คน ให้อำนาจหน้าที่ในการพิจารณารายชื่อนักการเมืองที่มีพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นได้ว่า มีทรัพย์สินรั่วรายผิดปกติ ผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต และให้ประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้สาธารณชนทราบและรวบรวมทรัพย์สินที่ถูกอายัดไว้และทรัพย์สินอื่น ๆ ที่น่าเชื่อว่าเป็นของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลนั้น ๆ รั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ และให้อำนาจออกคำสั่งอายัดและห้ามจำหน่ายไออินเทอร์เน็ตทั้งปวงของบุคคลนั้น ๆ และต่อมา รสช. ก็ได้ออกคำสั่งให้อายัดและห้ามจำหน่ายไออินเทอร์เน็ตของบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาลจำนวน ๒๕ คน รวมทั้งผู้ร้อง โดยให้รวมถึงทรัพย์สินของภรรยาและบุตรด้วย แล้ว คตส. ได้พิจารณาบรรดาทรัพย์สินของผู้ร้องแล้วมีคำวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้รั่วรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามนัย ข้อ ๒ ของประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖

ผู้ร้องเห็นว่า คำวินิจฉัยของ คตส. ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อเท็จจริง จึงยื่นคำร้องนี้ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ เพื่อแสดงและพิสูจน์ว่าประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ใช้บังคับแก่ผู้ร้องมิได้ และผู้ร้องก็ได้รวบรวมพยานหลักฐานตามที่ระบุในคำวินิจฉัย แต่เป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องและภรรยาได้มาโดยชอบ โดยมีเหตุผลว่า

ตามหลักกฎหมายสากลที่ใช้ในนานอารยประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย กฎหมายที่ออกมาจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญการปกครอง หรือหลักสิทธิเสรีภาพ ไม่ขัดต่อหลักกระบวนการยุติธรรม ต้องไม่เลือกปฏิบัติ และกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่จะตราออกมาใช้บังคับต้องไม่มีผลย้อนหลัง การประกาศรายชื่อนักการเมืองซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติดังเป็นการกระทำที่อาศัยอำนาจพิเศษ ซึ่งขัดต่อหลักประชาธิปไตยอยู่ในตัวของการกระทำเอง การแต่งตั้ง คตส. และการใช้อำนาจ คตส. กระทำโดยคำสั่ง รสช. ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ซึ่งในขณะที่ยังออกประกาศฉบับนี้มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ประกาศใช้บังคับอยู่แล้วคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ถ้าจะมีการพิจารณาคดีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติดังกล่าว ก็สามารถกระทำได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ การใช้กฎหมายพิเศษกับอดีตข้าราชการการเมืองตามคำสั่งของ รสช. เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยบุคคลดังกล่าวถูกสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายพิเศษคือ ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ แต่ไม่ใช้กับข้าราชการฝ่ายอื่น ซึ่งขัดต่อหลักสากลของกฎหมาย ซึ่งหลักนี้ได้รับการรับรองโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติว่า ทุกคนเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน และตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และตามมาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การออกประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ให้อำนาจ คตส. เป็นการเลือกปฏิบัติใช้กฎหมายกับกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงและเฉพาะกรณี ไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม การสืบสวนสอบสวนและการพิจารณาของ คตส. มิได้ปฏิบัติตามครรลองของกระบวนการยุติธรรม การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกประกาศให้สาธารณชนทราบว่าเป็นผู้ร้ายแรงผิดปกติดูหมิ่นต่อศาลฎีกา ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมตามปกตินั้นเป็นเรื่องที่ขัดกันในตัว เมื่อเริ่มต้นผิดหลักการจะเปิดโอกาสให้ต่อสู้คดีหรือแก้ไข ผลย่อมเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากยิ่ง จึงเป็นการขัดต่อหลักพิจารณาความ และเป็นการละเมิดต่อสิทธิอันชอบธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั่วไป และขัดต่อหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดว่าทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม และเปิดเผยจากศาลที่มีอิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตน ขอให้ศาลฎีกาได้มีคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า การที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ อันมีพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ เป็นหัวหน้าคณะ ได้เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศไว้เป็นผลสำเร็จ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองประเทศ และเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหารเสียเอง ประกาศ รสช. จึงมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ทั้งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๒ บัญญัติให้ประกาศของ รสช. ที่ได้ประกาศใช้ก่อนวันใช้ธรรมนูญการปกครองนั้น ให้มีผลบังคับใช้ในทางนิติบัญญัติเป็นประกาศที่ชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย การจะออกกฎหมายเพื่อบังคับกับกลุ่มบุคคลใด หรืออาชีพใด ย่อมแล้วแต่ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายออกบังคับใช้กับบุคคลและกลุ่มอาชีพนั้น เช่น ผู้ตั้งและประกอบกิจการโรงงาน ก็มีกฎหมายว่าด้วยโรงงานออกใช้บังคับให้ปฏิบัติ จะถือว่ากฎหมายเกี่ยวกับโรงงานเป็นการออกมาเพื่อเลือกปฏิบัติมิได้ การที่บุคคลใดจะถูกบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ย่อมเป็นไปตามกฎหมายฉบับนั้น ส่วนบุคคลใดจะถูกบังคับโดยประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ย่อมเป็นไปตามประกาศฉบับนี้ หากใช่เป็นการเลือกปฏิบัติตามข้ออ้างของผู้ร้องไม่ เมื่อ รสช. เห็นว่า อำนาจในการพิจารณาว่าบุคคลใดร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ควรเป็นอำนาจในการพิจารณาของคณะบุคคลคือ คตส. จึงได้ออกประกาศฉบับดังกล่าวขึ้น ให้ คตส. เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย โดยมีได้มอบให้ศาลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยนั้น จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับกรณีจะต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างไว้ และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้ผู้ที่ถูกวินิจฉัยว่าร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติมีสิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ทรัพย์สินนั้นได้ ย่อมแสดงว่ากฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องขอพิสูจน์ทรัพย์สินได้ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย

คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องโต้แย้งการวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของ คตส. หากใช่เป็นคำร้องขอพิสูจน์ทรัพย์สินไม่ แต่คำร้องของผู้ร้องในส่วนที่เป็นการโต้แย้งการวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของ คตส. มิใช่เป็นคำขอพิสูจน์ทรัพย์สินตามที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ร้องไว้ จึงเป็นคำร้องที่ขัดต่อกฎหมาย และผู้ร้องไม่มีสิทธิยื่นคำร้องในลักษณะนี้ คำร้องของผู้ร้องเคลือบคลุม และผู้ร้องมีสิทธิขอพิสูจน์ทรัพย์สินของผู้ร้องเท่านั้น ไม่มีสิทธิขอพิสูจน์ทรัพย์สินของบุคคลอื่น ขอให้ยกคำร้อง

ระหว่างสืบพยาน ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้น ในปัญหาข้อกฎหมายว่า ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ขัดต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ และประเพณีการปกครองในระบบประชาธิปไตย เพราะเป็นการใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาให้มีผลย้อนหลัง และเลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม กับตั้งบุคคลอื่นที่มีศาลให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยเปลี่ยนแปลงวิธีพิจารณาใหม่

ผู้คัดค้านยื่นคำแถลงคัดค้านว่า รสช. เป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ที่ได้มาจากการเข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ฉะนั้นประกาศดังกล่าวที่ออกมาใช้บังคับในทางนิติบัญญัติ

ย่อมมีผลเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ได้ และไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ออกมาใช้บังคับภายหลังและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒๒ ให้การรับรองว่า ประกาศ รสช. ที่มีผลในทางนิติบัญญัติ ให้มีผลใช้บังคับได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อไป ที่ประกาศ รสช. กำหนดให้ทรัพย์สินที่ คตส. วินิจฉัยว่าได้มาโดยมิชอบหรือเพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน มิใช่เป็นการสั่งริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะการสั่งริบตามประมวลกฎหมายอาญาจะต้องมีองค์การในการสั่งให้ริบทรัพย์สินคือศาล แต่ในประกาศฉบับดังกล่าวไม่มีองค์การใดมาใช้อำนาจในการสั่งริบทรัพย์สิน ทั้ง คตส. ก็ไม่มีอำนาจในทางริบทรัพย์สินได้ หากแต่เป็นความประสงค์ของกฎหมายที่ให้บรรดาทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินเท่านั้น คตส. มีอำนาจเสมือนคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงคณะหนึ่งเท่านั้น มิได้ใช้อำนาจของศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ดังที่ผู้ร้องอ้าง ขอให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องและผู้คัดค้านแถลงรับว่า ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ชี้ขาดในปัญหาข้อกฎหมายของผู้ร้องฉบับดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่จะต้องมีการสืบพยานกันต่อไป

ศาลแพ่งทำความเห็นและส่งสำนวนมายังศาลฎีกาเพื่อพิจารณา

ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นสมควรวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายได้หรือไม่ และศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยคำร้องนั้นโดยไม่ต้องส่งให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้หรือไม่ พิเคราะห์แล้ว ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติว่า "เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าบุคคลใดร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามข้อ ๒ แล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

บุคคลที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่า ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติมีสิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยชอบ โดยยื่นต่อศาลแพ่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

เมื่อศาลแพ่งได้รับคำร้องตามวรรคสองแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องให้พนักงานอัยการเพื่อทำคำคัดค้านภายในสามสิบวัน และให้ศาลแพ่งดำเนินการพิจารณาต่อไปโดยไม่ชักช้า โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

๑. ถ้าผู้ร้องสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนได้ทรัพย์สินได้มาโดยชอบ ให้มีคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

๒. ถ้าผู้ร้องไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่ตนได้มาโดยชอบ ให้ยกคำร้องนั้นเสีย

ในการวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคสาม ให้ประธานศาลฎีกาดำเนินการให้มีการวินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง" จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นวิธีพิจารณาพิเศษ กำหนดให้ศาลแพ่งดำเนินการพิจารณา โดยศาลแพ่งไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดด้วยตนเองได้ นอกจากความเห็นส่งสำนวนมายังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ดังนี้ ผู้ร้องย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายได้ เพราะตามความในข้อ ๖ ดังกล่าว ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และอำนาจของศาลในการวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายก็มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔ ศาลฎีกาจึงมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวได้ เทียบตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖/๒๕๓๐ ระหว่างนายสมชัย เจริญช่าง ผู้ร้อง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับพวก ผู้คัดค้าน

สำหรับปัญหาที่ว่าศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยข้อกฎหมายตามคำร้อง โดยไม่ต้องส่งให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่นั้น พิเคราะห์แล้ว ขณะนี้ รสช. ออกประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญการปกครองฉบับใดใช้บังคับ ต่อมาระหว่างที่ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ มีผลใช้บังคับอยู่นั้นได้มีการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนั้น ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ และจะขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ได้ เทียบตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๕/๒๕๐๖ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ โจทก์ นายถนอม โชติมณี กับพวก จำเลย ในปัญหาว่า องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น เห็นว่า ตามหลักกฎหมายทั่วไป ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี จึงมีอำนาจหน้าที่พิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดจะใช้บังคับแก่คดีได้หรือไม่เพียงใดศาลย่อมมีอำนาจวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ๆ ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย เว้นแต่จะมีบทกฎหมายใดโดยเฉพาะบัญญัติให้อำนาจนี้ไปตกอยู่แก่องค์กรอื่น ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีใดตามความในวรรคหนึ่ง เกิดขึ้นในวงงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือเกิดขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีขอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัย ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัยชี้ขาด" แต่ในกรณีนี้มีปัญหาเกี่ยวกับข้อที่ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ มิได้เกิดขึ้นในวงงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือเกิดขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีขอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัย จึงมิได้อยู่ในอำนาจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จะวินิจฉัย และตามมาตรา ๓๑ บัญญัติว่า "ในกรณีมีปัญหาว่า การกระทำหรือการปฏิบัติใดขัดหรือแย้งหรือไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด" แสดงว่าสภา

นิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น เป็นผู้มิอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำหรือการปฏิบัติใดขัดต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ ซึ่งถ้อยคำที่ว่า "การกระทำหรือการปฏิบัติ" ย่อมไม่หมายความรวมถึงบทบัญญัติของกฎหมายด้วย ในการวินิจฉัยชี้ขาดว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ จึงมิได้อยู่ในอำนาจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเช่นกัน อย่างไรก็ตามขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้สิ้นสภาพไปแล้ว และแม้ในเวลาที่ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ซึ่งมาตรา ๒๐๖ วรรคแรก บัญญัติว่า "ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งโดยศาลเห็นว่า มีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัย" แต่มาตรา ๕ บัญญัติไว้ว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้" บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว แสดงว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะในปัญหาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ เท่านั้น อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ จึงตกอยู่แก่ศาลตามหลักกฎหมายทั่วไปดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ศาลฎีกาจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องโดยไม่ต้องส่งไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๖/๒๕๐๕ ระหว่างหม่อมราชวงศ์ พันธุ์ทิพย์ บริพัตร โจทก์ การทำเรือแห่งประเทศไทย กับพวก จำเลย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๖ ระหว่างนายสกล สามเสน โจทก์ นายชิว พุดทองศิริ กับพวก จำเลย และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๕/๒๕๐๖ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ โจทก์ นายถนอม โชติมณี กับพวก จำเลย

มีปัญหาวินิจฉัยต่อไปว่า ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ และข้อ ๖ ขัดต่อประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ และมีลักษณะเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ใช้บังคับย้อนหลัง หรือไม่ พิเคราะห์ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ ที่ให้ คตส. มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณารายชื่อนักการเมืองที่มีพฤติการณ์อันสื่อแสดงให้เห็นได้ว่ามีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ ผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต และให้ประกาศรายชื่อนักการเมืองดังกล่าวให้สาธารณชนทราบ และรวบรวมทรัพย์สินที่ถูกอายัดไว้ และทรัพย์สินอื่น ๆ ที่นำเชื่อว่าเป็นของบุคคลดังกล่าว และพิจารณาวินิจฉัยว่า บุคคลนั้น ๆ ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ของ คตส. บุคคลใดจะฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่ง หรืออาญาใด ๆ มิได้ นอกจากนี้ในข้อ ๖ ยังให้บรรดาทรัพย์สินที่ คตส. วินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้น ผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้เห็น เชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบภายในกำหนดสิบห้าวัน คำวินิจฉัยของ คตส. ตามข้อ ๒ และข้อ ๖ ดังกล่าวมีผลให้

ทรัพย์สินที่ คตส. วินิจฉัยว่าได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน เท่ากับเป็นการส่งลง โทษทรัพย์สินในทางอาญานั้นเอง และมีได้ให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงนำคดีไปฟ้องร้องให้เป็นอย่างอื่นได้ อำนาจของ คตส. ดังกล่าวเป็นอำนาจเด็ดขาด ซึ่งต่างกับอำนาจวินิจฉัยของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง หรือคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยซึ่งไม่มีอำนาจลงโทษบุคคลใดได้ แม้ต่อมาจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศ รสช. ฉบับนี้ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ตาม แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ก็ได้แก้ไขให้มีทางเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของ คตส. ในข้อที่ว่านักการเมืองคนนั้น ๆ มีทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกติ และว่ารวบผิดปกติ ผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต เพราะตามข้อ ๖ วรรคสาม (๑) (๒) เพียงแต่ให้ศาลฎีกามีอำนาจสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของ คตส. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่แสดงให้เห็นว่าตนได้มาโดยชอบเท่านั้น อำนาจของ คตส. ดังกล่าวจึงเป็นอำนาจในการพิจารณาพิพากษารรตคดี ซึ่งตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยเป็นอำนาจของศาลในอันที่จะดำเนินการตามกฎหมาย ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ และข้อ ๖ จึงมีผลเป็นการตั้งคณะบุคคลที่มีศาลให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษารรตคดีเช่นเดียวกับศาล ย่อมขัดต่อประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะรัฐธรรมนูญทุกฉบับมีบทบัญญัติให้การพิจารณาพิพากษารรตคดีเป็นอำนาจของศาล และการตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ แทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมาย จะกระทำได้ นอกจากนี้ทรัพย์สินของผู้ร้องที่ถูกยึด และตกเป็นของแผ่นดินตามคำวินิจฉัยของ คตส. เป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องได้มาหรือมีเพิ่มขึ้นก่อนที่ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๖ ใช้บังคับ จึงเป็นการออกและใช้กฎหมายที่มีโทษในทางอาญาย้อนหลังไปลงโทษแก่ผู้ร้อง ซึ่งรัฐธรรมนูญทุกฉบับมีบทบัญญัติห้ามออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาให้มีผลย้อนหลัง เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันถือได้ว่าเป็นประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอีกประการหนึ่งด้วย เมื่อประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ และข้อ ๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ จึงใช้บังคับมิได้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๖ ระหว่างนายสกล สามเสน โจทก์ นายชิว พุดทองศิริ กับพวก จำเลย เป็นเหตุให้คำวินิจฉัยของ คตส. ที่อาศัยอำนาจตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๒ และข้อ ๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ ไม่มีผลบังคับไปด้วย

อนึ่ง ที่ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า บรรดาการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ได้กระทำ ประกาศหรือสั่งก่อนวันใช้ธรรมนูญการปกครองนี้ ทั้งนี้ ที่เกี่ยวเนื่องกับการยึดและควบคุมอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ว่าจะกระทำด้วยประการใด หรือเป็นในรูปใด และไม่ว่าจะกระทำ ประกาศหรือสั่งให้มีผลใช้บังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้ถือว่าการกระทำ ประกาศหรือคำสั่ง รวมทั้งการกระทำของผู้ปฏิบัติตาม

ประกาศ หรือคำสั่งนั้นตลอดจนการกระทำของบุคคลใด ๆ ซึ่งได้กระทำเนื่องในการยึดหรือควบคุมอำนาจการปกครองแผ่นดินดังกล่าว เป็นการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย" นั้น เป็นเพียงการรับรองโดยทั่วไปว่า ประกาศหรือคำสั่งของ รสช. ดังกล่าวมีผลให้ใช้บังคับได้เช่นกฎหมายเท่านั้น มิได้บัญญัติรับรองไปถึงว่าให้ใช้บังคับได้ แม้เนื้อหาตามประกาศหรือคำสั่งของ รสช. ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างใด เพราะปัญหาว่าประกาศหรือคำสั่งของ รสช. ใช้บังคับได้เพียงใด ต่างกรณีกันกับปัญหาที่ว่าประกาศหรือคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และที่ผู้คัดค้านอ้างว่าประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ตามมาตรา ๒๒๒ นั้น เห็นว่า เมื่อประกาศ รสช. ฉบับดังกล่าว ข้อ ๒ และข้อ ๖ ใช้บังคับมิได้ตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคแรกแล้ว จึงมิใช่กฎหมายที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่อาจนำมาตรา ๒๒๒ มาบังคับใช้แก่กรณีนี้ได้ ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับผู้ร้อง คำอุทธรณ์ยอมให้เป็นพับ

นายเกียรติ จาตนิลพันธุ์
นายสกล เหมือนพะวงศ์
นายอุระ หวังอ้อมกลาง
นายอัมพร ทองประยูร
นายโสภณ จันทรเมฆ
นายสุเมธ อุปนิสากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ประกาศคณะกรรมการสงวนเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๒๖

เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายไอโฟนทรัพย์สิน

ตามที่คณะกรรมการสงวนเรียบร้อยแห่งชาติ ได้แถลงให้ประชาชนได้ทราบถึงเหตุผลประการหนึ่งที่ต้องเข้ายึดและควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศว่า เกิดจากพฤติการณ์ฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมืองที่บริหารประเทศ และได้แสดงเจตนาโดยแน่ชัดว่าจะดำเนินการโดยเฉียบขาดต่อไป นั้น บัดนี้ปรากฏหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่า ได้มีนักการเมืองซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือตำแหน่งการเมืองอื่นเป็นจำนวนมาก มีพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นว่า มีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริตจะพึงมีพึงได้ ดังนั้น เพื่อมิให้ผู้ไม่สุจริตได้รับประโยชน์จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง และเป็น การป้องกันมิให้มีการโยกย้ายทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริต จึงให้ดำเนินการดังนี้

ข้อ ๑ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

๑.๑ พลเอก สิทธิ จิรโรจน์	ประธานกรรมการ
๑.๒ นายสุธี อากาศฤกษ์	รองประธานกรรมการ
๑.๓ นายมงคล เป้าอินทร์	กรรมการ
๑.๔ นายไพศาล กุมาลย์วิสัย	กรรมการ
๑.๕ นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์	กรรมการ
๑.๖ พลตำรวจโท วิโรจน์ เป้าอินทร์	กรรมการ
๑.๗ นายชัยเขต สุนทรพิพิธ	กรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณารายชื่อนักการเมืองที่มีพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นได้ว่ามีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ ผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต และให้ประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้สาธารณชนทราบ และรวบรวมทรัพย์สินที่ถูกอายัดไว้ และทรัพย์สินอื่น ๆ ที่น่าเชื่อว่าเป็นของบุคคลดังกล่าว และพิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลนั้น ๆ ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ และให้มีอำนาจออกคำสั่งอายัดและห้ามจำหน่ายไอโฟนทรัพย์สินทั้งปวงของบุคคลนั้น ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินบุคคลใดจะฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่ง หรืออาญาใด ๆ มิได้

ข้อ ๓ ให้ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินทุกแห่งและเจ้าพนักงานที่ดินทั่วราชอาณาจักร ทำการตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลและคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแจ้งรายชื่อให้ทราบ และปฏิบัติ ตามคำสั่งอายัดและห้ามจำหน่ายไอโฟนโดยเคร่งครัด และแจ้งให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามข้อ

๑ ทราบภายในกำหนด ๗ วัน นับตั้งแต่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๔ การปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศนี้ ให้ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมอบหมายมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

๔.๑ มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานต่าง ๆ

๔.๒ มีหนังสือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงที่ดินและสอบสวนมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชีทรัพย์สินหรือเอกสารหรือวัตถุใดที่จำเป็นแก่การสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาหรือแจ้งให้บุคคลใดดังกล่าวให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีทรัพย์สิน หรือเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเพื่อการนั้น

๔.๓ เข้าไปในสถานที่ใดในเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำงานของสถานที่นั้น เพื่อทำการตรวจสอบบัญชี หรือเอกสาร หรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าวตาม ข้อ ๒ ในกรณีนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้น ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือค้นตามควรแก่เรื่อง และให้มีอำนาจยึด หรืออายัด บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานเหล่านั้นมาตรวจสอบได้

ข้อ ๕ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะตั้งอนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่เห็นสมควร เพื่อพิจารณาสอบสวนหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมอบหมายก็ได้

ข้อ ๖ บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบวินิจฉัยว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าว ตนได้มาโดยชอบภายในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

ข้อ ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศนี้ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สิน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๘ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินของบุคคลที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน วินิจฉัยตามข้อ ๒ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้แจ้งต่อกรรมการ และเลขานุการตรวจสอบทรัพย์สินภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ประกาศรายชื่อ สำหรับบรรดาทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน ตาม ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินส่งมอบให้กระทรวงการคลัง และในกรณีที่เป็นอย่างอื่นทรัพย์สินให้มอบแก่เจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ดำเนินการแก้ไขเอกสารสิทธิให้เป็นทรัพย์สินของกระทรวงการคลังต่อไป

ข้อ ๙ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีมติที่ว่าบุคคลตามข้อ ๒ ได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ และปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๑๐ ผู้ใดไม่แจ้งการครอบครองทรัพย์สินตามข้อ ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๑๑ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่เรียกหรือส่งให้ ตามข้อ ๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้

ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๖ แห่งประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าบุคคลใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามข้อ ๒ แล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

บุคคลที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติมีสิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยชอบ โดยยื่นต่อศาลแพ่งภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

เมื่อศาลแพ่งได้รับคำร้องตามวรรคสองแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องให้พนักงานอัยการเพื่อทำคำคัดค้านภายในสามสิบวันและให้ศาลแพ่งดำเนินการพิจารณาต่อไปโดยไม่ชักช้า โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยและให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้ร้องสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนได้ทรัพย์สินใดมาโดยให้มีคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

(๒) ถ้าผู้ร้องไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินนั้นเป็น ทรัพย์สินที่ตนได้มาโดยชอบ ให้ยกคำร้องนั้นเสีย

ในการวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคสามให้ประธานศาลฎีกาดำเนินการให้มีการวินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๗ ทวิ แห่งประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

“ข้อ ๗ ทวิ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้วินิจฉัยว่า บุคคลใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งเพิกถอนการอายัด การสั่งห้าม จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินรวมตลอดทั้งการสั่งยึดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ไม่ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่ม ขึ้นผิดปกติ”

มาตรา ๕ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามข้อ ๑ แห่งประกาศคณะรักษาความ สงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ และประกาศคณะรักษาความสงบ เรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้พิจารณาวินิจฉัยกรณีของบุคคลทั้ง หมดที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ได้ประกาศรายชื่อไว้แล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตาม อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ แห่งประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติดังกล่าวแล้วให้ยุบเลิก คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินดังกล่าว

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินถูกยุบเลิกตามวรรคหนึ่งแล้ว การดำเนินการที่จำ ต้องกระทำตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ วินิจฉัยว่าร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติก่อนที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะถูกยุบ เลิกตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิ ชอบในวงราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

ประกาศคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๓๔

เรื่อง ขอความร่วมมือแจ้งหลักฐานเบาะแสความร้ายว
ผิดปกติของนักการเมืองเพิ่มเติม

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามประกาศคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ เรื่องให้อายัดและห้ามจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของนักการเมือง ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่มีพฤติการณ์อันสื่อแสดงให้เห็นว่า มีทรัพย์สินร้ายวผิดปกติผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริตจะพึงมีพึงได้ ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ จึงขอความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนที่รักชาติบ้านเมืองทุกท่าน โปรดให้ความร่วมมือแจ้งหลักฐาน ชี้เบาะแสนักการเมืองผู้ใดมีพฤติการณ์อันสื่อแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สินร้ายวผิดปกติ โดยแจ้งหรือชี้ข่าว หรือส่งหลักฐานใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ สวนรื่นฤดี ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

หัวหน้าคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๔๔

เรื่อง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพิ่มเติม

ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินขึ้นคณะหนึ่ง รวม ๗ นาย เพื่อให้การดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว จึงให้แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม ดังนี้

๑. นายอำนาจ วงศ์วิเชียร
๒. พลเอก เกรียง ดิษฐบุรจ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๕๑

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกอายัด

ตามที่มีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ ๕/๒๕๓๔ ที่ ๗/๒๕๓๔ ที่ ๑๐/๒๕๓๔ และที่ ๑๑/๒๕๓๔ เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายโอนทรัพย์สินนั้น

เพื่อให้การปฏิบัติการตามคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยเรียบร้อย หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ จึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เมื่อกองอำนาจการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้รับบัญชีรายการทรัพย์สินจากธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน หรือเจ้าพนักงานที่ดิน ที่ส่งให้ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ที่ ๕/๒๕๓๔ ที่ ๗/๒๕๓๔ ที่ ๑๐/๒๕๓๔ และที่ ๑๑/๒๕๓๔ เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายโอนทรัพย์สินแล้ว ให้ส่งบัญชีรายการทรัพย์สินดังกล่าวให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามประกาศของคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายโอนทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจผ่อนผัน ให้มีการเบิกจ่ายหรือโอนทรัพย์สินเมื่อได้รับการร้องขอจากบุคคลที่ถูกอายัดทรัพย์สินได้ ทั้งนี้ เท่าที่เห็นว่าเป็นการจำเป็นในการดำรงชีพหรือประกอบธุรกิจของบุคคลดังกล่าว และไม่เป็นการขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

ข้อ ๓ เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้ว ปรากฏหลักฐานว่าทรัพย์สินที่อายัดหรือห้ามจำหน่ายโอนรายการใด เป็นทรัพย์สินที่เจ้าของได้มาโดยชอบ และเจ้าของนั้นไม่มีพฤติการณ์ร้ายรายผิดปกติ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจยกเลิกการอายัดหรือการห้ามจำหน่ายโอนหรือการห้ามจดทะเบียนสิทธิหรือนิติกรรมได้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๔๔

เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ เรื่อง ให้อายัดและห้ามจำหน่ายไอโฟนทรัพย์สิน หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๑๒ ของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

“ข้อ ๑๒ ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เป็นต้นไป”

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีใดตามความในวรรคหนึ่งเกิดขึ้น ในวงงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือเกิดขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีขอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัย ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า ในกรณีมีปัญหาว่าการกระทำหรือการปฏิบัติใดขัดหรือแย้ง หรือไม่ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า บรรดาการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ได้กระทำ ประกาศหรือสั่งก่อนวันใช้ธรรมนูญการปกครองนี้ ทั้งนี้ ที่เกี่ยวเนื่องกับการยึดและควบคุมอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ว่าจะกระทำด้วยประการใด หรือเป็นในรูปใด และไม่ว่าจะกระทำ ประกาศหรือสั่งให้มีผลใช้บังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหารหรือในทางตุลาการ ให้ถือว่าการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งรวมทั้งการกระทำของผู้ปฏิบัติตามประกาศ หรือคำสั่งนั้นตลอดจนการกระทำของบุคคลใด ๆ ซึ่งได้กระทำเนื่องในการยึดหรือควบคุมอำนาจการปกครองแผ่นดินดังกล่าว เป็นการกระทำ ประกาศหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

มาตรา ๕ บัญญัติว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๒๐๖ บัญญัติว่า ในการที่ศาลจะรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้ง โดยศาลเห็นว่ามิเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

มาตรา ๒๒๒ บัญญัติว่า บรรดาประกาศหรือคำสั่งของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือกฎหมายที่มีผลเป็นการแก้ไข หรือเพิ่มเติม ประกาศหรือคำสั่งของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ออกใช้บังคับก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือประธานสภาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๒๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิผลใช้บังคับในทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร หรือทางตุลาการ บรรดาที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป และถ้าประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับในทางนิติบัญญัติหรือในทางตุลาการ การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ การตราพระราชบัญญัติตามมาตรานี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งได้กระทำไปตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าว และให้บุคคลหรือคณะบุคคลนั้นได้รับความคุ้มครอง ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องในทางใดมิได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายพิรศักดิ์ ภัทรปิติกุล สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2536 ปัจจุบันประกอบอาชีพอิสระ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย